

Utrikesdepartementet
103 33 Stockholm

LOs yttrande över Remiss angående meddelande från kommissionen gällande COM (2025) 500 Inremarknadsstrategin 2025

LO lämnar här yttrande över remissen om EU-kommissionens meddelande om en strategi för den inre marknaden, COM (2025) 500 slutlig (*Inremarknadsstrategin*).

Sammanfattning av LOs synpunkter

- LO är positiva till att utforma en inre marknad som är anpassad till framtidens utmaningar.
- LO är kritiska till att den huvudsakliga utgångspunkten för strategin är förenklade regler för företag och avreglerade marknader.
- LO menar det är viktigt att arbetstagares rättigheter respekteras fullt ut i de föreslagna inremarknadsregleringarna.
- LO välkomnar att EU-kommissionen ser behovet av rättvis rörlighet på EUs arbetsmarknad, och därför avser presentera ett paket om *“Fair Labour Mobility”*.
- LO är starkt kritiska till det aviserade initiativet om en *“28:e bolagsregim”*.
- LO är kritiska till att strategin saknar förslag kring att bekämpa arbetslivskriminalitet. LO vill bland annat att antalet underleverantörsled begränsas och att ett gemensamt Europeiskt näringsförbud införs.
- I alla delar måste nationella arbetsmarknadsmodeller och kollektivavtalens ställning respekteras.

Övergripande synpunkter

EU-kommissionens förslag till Inre marknadsstrategi har som mål att öka konkurrenskraften och tillväxten i EU. Kommissionens utgångspunkt för att uppnå detta är att förenkla regler och minska administrativa bördor. I strategins fem kapitel presenteras 55 kommande åtgärder som alla ska undanröja de av EU-kommissionen utpekade hindren på inre marknaden. Störst fokus läggs på *“Terrible Ten”*, de tio största handelshindren, där 27 åtgärder föreslås kring hur dessa ska bekämpas.

Sveriges handel på EUs inre marknad är betydande. Över 60 procent av den svenska exporten går till EU27, och med ett osäkert omvärldsläge står vi inför stora utmaningar kopplat till export och strukturella utmaningar. Den hemmamarknad som EU-länderna byggt upp genom den inre marknaden blir därför en trygg hamn. Det är viktigt att den fungerar väl och kan bidra till sysselsättning, tillväxt och välbefinnande.

LO välkomnar därför intentionerna med en ny strategi för den inre marknaden. Det är bra att öka rörligheten och tillgängligheten på varor och tjänster, men goda arbetsvillkor och grundläggande rättigheter måste respekteras. LOs uppfattning är att för att skapa en konkurrenskraftig marknad och ett hållbart samhälle måste den inre marknaden baseras på goda arbetsvillkor och respekt för grundläggande rättigheter.

Det är även viktigt att komma ihåg att rörligheten på den inre marknaden gäller för alla. Det betyder att inte bara seriösa företag och personer kan röra sig fritt inom EU. Oseriösa och kriminella aktörer rör sig också över gränserna, och utnyttjar den inre marknadens potential. För LO är det oacceptabelt, och en utveckling som måste stoppas.

LO tycker precis som kommissionen att regler ska utformas på ett ändamålsenligt sätt så att de blir både effektiva och lätta att följa. LO instämmer också i att det är viktigt att se till att de regler som finns efterlevs. Däremot är LO kritiska till angreppssättet att genom en strid ström av omnibus-förslag förenkla regler utan gedigen analys ur flera olika perspektiv. Det kan leda till bristande respekt för demokratiska processer och urholka både viktiga regler och förtroendet för beslutsfattandet. Ett ensidigt fokus på hur regelförenklingar kan gynna företag riskerar att leda till utnyttjande av svaga grupper på arbetsmarknaden, och därmed öka risken för arbetslivskriminalitet.

I strävan efter ändamålsenliga regler får inte regelförenklingar leda till minskat skydd för arbetstagare och sociala villkor.

Arbetsmarknadens parter roll och vikten av social dialog för hållbar konkurrenskraft saknas

EUs regler kring den inre marknaden syftar till att uppnå harmonisering och enhetlig tillämpning av regler. Det gäller dock inte arbetsmarknadsområdet, där istället minimiregler är utgångspunkten enligt EUs fördrag. Trots detta är det inte ovanligt att inre marknadsregleringar påverkar, och även hamnar i konflikt med, regler som syftar till att skydda arbetstagare och deras rättigheter. Som exempel kan nämnas EU-regleringar kring offentliga upphandlingar, utstationerade arbetstagare eller bolagsrättsliga regler som påverkar arbetstagarnas rättigheter och skyldigheter.

Bland de mål som anges för EU-samarbetet står i EU-fördragets artikel 3.3 att *"[...] Unionen ska verka för en hållbar utveckling i Europa som bygger på välavvägd ekonomisk tillväxt och på prisstabilitet, på en social marknadsekonomi med hög konkurrenskraft där full sysselsättning och sociala framsteg eftersträvas [...]"* För att uppnå dessa mål är social dialog och kollektivavtal unika verktyg för att hitta bra lösningar, inte minst kring hur EUs inre marknad ska kunna förbättras.

Detta lyfts även föredömligt fram av Enrico Letta i den rapport om framtidens inre marknad (*"Much more than a market"*) som den nya strategin bland annat baseras på. I rapporten understryks också att det är viktigt att reglerna som styr inre marknaden lämnar utrymme för kollektivavtalsförhandlingar och lokala och regionala lösningar. LO delar helt den uppfattningen.

I inre marknadsstrategin hänvisar EU-kommissionen visserligen till att den inre marknaden skapades för att förverkliga en framgångsrik och blomstrande social marknadsekonomi. Men arbetsmarknadens parter roll i att skapa tillväxt och välbefinnande, eller den sociala dialogen och kollektivavtalsförhandlingar som verktyg för att uppnå konkurrenskraftiga och hållbara samhällen, nämns inte alls i strategin. Det är, menar LO, beklagligt och i det fortsatta arbetet med de konkreta förslagen behöver detta följas upp och omsättas i praktisk handling.

LO menar att arbetstagarnas villkor och roll för att utveckla den inre marknads potential är central. Investeringar i till exempel kompetensutveckling och omställningsförmåga och en god arbetsmiljö är viktiga faktorer för den inre marknads funktionssätt. I strategin saknas det perspektivet, liksom analyser kring förslagets påverkan på jämställdheten, och hur exempelvis kvinnors utnyttjade arbetskraftsdeltagande kan bidra till ökad konkurrenskraft och tillväxt.

Förslag på dessa områden finns delvis i *“Union of Skills”*, och förväntas även i exempelvis *“Roadmap for Quality Jobs”* och *“Gender Equality Strategy”*. Det är LOs uppfattning att det alltför ofta är så att perspektiv med bäring på arbetstagares villkor och arbetsmarknaden i stort saknas när exempelvis initiativ läggs fram kring den inre marknaden, konkurrenskraft och produktivitet. Det är olyckligt. Det må vara olika rättsliga grunder i fördraget, men det är inte vattentäta skott mellan politikområdena. Tvärtom är det ofta kommunicerande kär. Inte minst är den fria rörligheten för tjänster och den fria rörligheten för arbetstagare tätt sammanlänkad. Förslaget i strategin om att utse *“Single Market Sherpas”* illustrerar enligt LOs mening väl hur fokus för kommissionen alltid ligger främst på företagens och inte människors villkor.

LO anser att det måste skapas klarhet i hur de olika initiativen ska förhålla sig till varandra för att inte skapa överlappande regelverk. Arbetstagarperspektivet måste alltid finnas med, och nationella arbetsmarknadsmodeller och parternas autonomi måste respekteras fullt ut i de olika förslagen.

EUs framtida utvidgning kopplat till inre marknaden berörs kortfattat i strategin. Inte minst utvidgningens påverkan på tjänstemarknaden, arbetskraftens rörlighet, sysselsättning och tillväxt är centrala frågor som bör behandlas ordentligt, och i nära samverkan med arbetsmarknadens parter.

De säkerhetspolitiska- och beredskapsmässiga aspekterna av för långtgående avregleringar och privatiseringar i olika sektorer som nämns i strategin (exempelvis energi, telekom, transport) får inte heller förbises.

En inre marknad fri från arbetslivskriminalitet

För LO är frågan om arbetslivskriminalitet högt prioriterad. Kriminalitet med företag som brottsverktyg är i många fall ett gränsöverskridande problem, och den fria rörligheten på EUs inre marknad används också av oseriösa och kriminella aktörer. Därför behövs samarbete även utanför Sveriges gränser.

LO välkomnar kommissionens ambition att se till att regler kring arbetskraftens rörlighet blir mer rättvisa. Det kommande initiativet om ett paket för rättvis arbetskraftsrörlighet (*“Fair Labour Mobility Package”*) blir en viktig pusselbit. När Europeiska arbetsmyndigheten ELAs roll då ses över är det exempelvis viktigt att förbättra informationsflödet över gränserna.

Men i den föreslagna strategin saknas enligt LOs uppfattning annars skarpa förslag på åtgärder för att komma till rätta med den gränsöverskridande arbetslivskriminaliteten.

LO har flera förslag på hur man kan komma till rätta med problemen. Ett av förslagen är att införa ett gemensamt europeiskt näringsförbud inom EU som gör det svårare för oseriösa eller kriminella aktörer att flytta sin företagsverksamhet mellan olika EU-länder.

Ett gemensamt näringsförbud kan vara ett av flera verktyg som behövs i kampen mot arbetslivskriminalitet. Det skulle försvåra för kriminella nätverk att röra sig inom EU och utnyttja arbetstagare i olika europeiska länder. Då skattebrott utgör en av de vanligaste orsakerna till näringsförbud skulle ett gemensamt näringsförbud även vara ett sätt att förebygga felaktiga utbetalningar av offentliga medel.

Ett sådant förslag skulle enligt LOs mening passa väl inom ramen för inre marknadsstrategin, och annars allra senast i paketet om *“Fair Labour Mobility”*.

Upphandling och leverantörsled

Ett av de aviserade förslagen i strategin är att revidera EUs regelverk för offentliga upphandlingar. Det är ett regelverk som är viktigt för LO och förbunden, och vars utformning har stor betydelse för hur arbetslivskriminalitet kan förebyggas och för hur goda villkor och dess efterlevnad kan säkerställas. För LO kommer arbetet med revideringen att vara prioriterat. En pusselbit i att åstadkomma bättre villkor är att begränsa antalet underleverantörer till maximalt två.

Tredjelandsmedborgares rörlighet och yrkeskvalifikationer

En av de utpekade *“Terrible Ten”* är systemet för validering och erkännande av yrkeskvalifikationer. I strävan efter att främja arbetskraftens rörlighet vill kommissionen därför förenkla reglerna kring erkännande av yrkeskvalifikationer. I detta skede vill LO lyfta att Sverige jämfört med andra EU-länder har relativt få antal legitimationsyrken. De yrkesregleringar som finns idag är avvägda för att främja hälsa och säkerhet. Det är viktigt att förändringar i regelverket inte leder till sänkta krav för yrkesregleringar, och att arbetsmarknadens parter involveras i processer som rör dessa frågor.

Kommissionen vill också undersöka möjligheten till lagstiftning för att förenkla validering och kompetenser för arbetskraft från tredje land. Som LO påpekat tidigare (se exempelvis LOs yttrande över inrättandet av en EU-talangreserv) är arbetskraft från tredje land en riskgrupp för att exploateras och falla offer för arbetslivskriminalitet. Om och när

förslag på detta område ska utformas, är det LOs bestämda uppfattning att man måste ta hänsyn till det perspektivet.

Förenklade regler om utstationering som lösning på "Terrible Ten"

En annan av de utpekade "*Terrible Ten*" gäller regler kring utstationering av arbetskraft. Flera av de åtgärder som kommissionen lyfter om ökad tjänsterörighet gäller hur företagens administration ska kunna minska för att utstationeringar ska kunna öka. I likhet med arbetskraft från tredje land är utstationerade arbetstagare en mycket utsatt grupp på arbetsmarknaden.

LOs uppfattning är att förslag på inre marknadens område som direkt eller indirekt berör arbetskraft och arbetsmarknad noga måste analyseras inte bara i relation till företagens villkor, utan också i förhållande till möjligheten att säkra arbetstagares villkor och att förebygga arbetslivskriminalitet.

Respekt för konflikträtten

Utgångspunkten att regleringar i allmänhet skapar hinder är i sig problematisk, och det är viktigt att exempelvis det kommande förslaget till "*Single Market Barriers Prevention Act*" inte kommer i konflikt bland annat med rätten att vidta stridsåtgärder.

LO vill därför understryka att en legitimt beslutad arbetsmarknadskonflikt i enlighet med nationella regler inte ska anses vara ett hinder för den fria rörligheten. Konflikträtten skyddas av ett antal internationella instrument bland annat EUs stadga om de grundläggande rättigheterna, och EU saknar enligt fördragets artikel 153.5 kompetens att reglera konflikträtten.

28:e bolagsregim

LO är starkt kritiska till ambitionen från kommissionen att lägga fram ett förslag på ett nytt bolagsrättsligt regelverk, en "*28e regim*". Ett sådant förslag löper stor risk att öppna upp för regeldumping och att fackliga och sociala rättigheter undermineras.

Remissvarets avgränsning

Bland de aviserade förslagen finns flera initiativ som är sektorsspecifika, och där LOs olika förbund berörs. Som exempel kan nämnas Transports erfarenheter av IMI-systemet, Byggnads om "*Construction Services Act*", SEKO om "*EU Delivery Act*" samt de förbund som organiserar legitimationsyrken.

LO har i detta remissvar begränsat sig i till att lämna övergripande synpunkter på inremarknadsstrategin i stort samt valt att lyfta fram några av de aviserade initiativen som har eller kommer att få stor

betydelse för LO, LO-förbunden och deras medlemmar. LO har för avsikt att återkomma med ytterligare analyser och synpunkter i takt med att konkreta initiativ läggs fram.

Med vänlig hälsning
Landsorganisationen i Sverige

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'J. Lindholm', with a stylized flourish at the end.

Johan Lindholm

Karla Wixe
Handläggare